

ПЕРШИЙ РІК СТОРИЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Рекомендації експертів
України і Великої Британії
щодо зміцнення стратегічної співпраці

Цей матеріал було підготовлено за фінансової підтримки уряду Великої Британії в рамках проєкту «Взаємна трансформаційна сила: змінюючи Україну через співпрацю з ширшою Європою», який імплементує Центр «Нова Європа». Погляди, висловлені в цьому матеріалі, належать авторам і не обов'язково збігаються з офіційною позицією уряду Великої Британії.

ПЕРШИЙ РІК СТОРИЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

Рекомендації експертів України і Великої Британії
щодо зміцнення стратегічної співпраці

КОМЕНТАРІ ЕКСПЕРТІВ

Центр «Нова Європа», 2026

Перший рік реалізації українсько-британської Угоди про сторічне партнерство засвідчив значний потенціал співпраці, але також виявив потребу в більш системному підході. В умовах війни та глобальної турбулентності партнерство має виходити за межі політичних заяв і трансформуватися в систему конкретних безпекових, економічних та інституційних рішень. Важливо також зрозуміти, як Партнерство сприймається українською та британською громадськістю, чи є очевидною його взаємовигідна природа та результати першого року, і які приклади найпереконливіше демонструють його цінність для різних аудиторій. Саме тому Центр «Нова Європа» спільно з Ukraine Forum (Chatham House, Велика Британія) звернулися до провідних британських та українських експертів із ключовим запитанням: яких конкретних кроків мають ужити Україна та Велика Британія найближчим часом, щоб наповнити сторічне партнерство реальним стратегічним змістом?

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ:

- **Українсько-британське партнерство як основа нової безпекової архітектури.**

Сторічне партнерство має перейти від формату підтримки до системного оборонного союзу. Ключовими є спільне виробництво озброєнь, інтеграція українського бойового досвіду, розвиток взаємосумісності та створення сталих оборонних ланцюгів. Україна виступає не лише реципієнтом допомоги, а повноцінним безпековим актором у формуванні нової архітектури безпеки в Європі.

- **Поразка Росії — центральний інтерес безпеки Великої Британії.**

Перемога України означає стратегічне послаблення Росії та зниження довгострокових загроз для Європи. Тому пріоритетом співпраці має залишатися жорстка безпека: далекобійні ракети, системи ППО, морська оборона та стабільне щорічне фінансування військової допомоги.

- **Оборонна співпраця має трансформуватися в поглиблену технологічну кооперацію.**

Йдеться про створення спільних виробничих кластерів у сфері військових технологій, локалізацію виробництва та системний обмін інноваціями й бойовими практиками. Інституційне оформлення спільних підприємств із захистом інтелектуальної власності дозволить сформувати взаємозалежні оборонні ланцюги та підвищити стратегічну автономність обох держав.

- **Фінансова підтримка України повинна зміститися від нарощування боргу до створення системи макрофінансової безпеки.**

Україна не має спроможності поглинати нові кредити без ризику боргової кризи, особливо в разі девальвації гривні. Потрібні інноваційні багатосторонні механізми, фінансові «запобіжники» на кшталт валютних свопів чи стабілізаційних фондів, що забезпечать фіскальну самодостатність і поступову інтеграцію до європейського ринку.

- **Довгостроковість партнерства: стійкість, взаємовигідність і політичний символізм.**

Партнерство потребує не лише військової допомоги, а й макрофінансової стабільності, інвестиційних механізмів і спільних економічних проєктів. Політичні жести, а саме: використання £2,5 млрд від продажу «Челсі» на користь України, можливий візит Короля, розширення регіональних контактів і мінімізація візових бар'єрів посилюють довіру. Поєднання безпеки, економіки та суспільної підтримки робить партнерство стратегічно незворотним.

- **Чорне море та морська сфера є стратегічною опорою довгострокового партнерства.**

Розвиток ВМС України, розмінування та укріплення берегової оборони формують основу для безпечного функціонування торговельних маршрутів і стійкості продовольчих ринків. Британський досвід як морської держави створює природну основу для поглибленої співпраці.

- **Сторічна Декларація має не лише практичний, а й вагомий політичний символізм.**

Вона сигналізує довгострокову віру Великої Британії в існування та перспективу України як стратегічного партнера. Символічний вимір зміцнює переговорні позиції України, зокрема в контексті відносин із США та потенційного вступу до ЄС.

- **Ефективність партнерства залежить від внутрішніх реформ та інституційної спроможності України.**

Потрібне перезавантаження стратегічного діалогу з НАТО, спрощення процедур співпраці з іноземними партнерами, реформа оборонного управління, справедливих механізмів відбору військових кадрів, зміцнення судової системи та антикорупційних стандартів.

СЕРГІЙ СОЛОДКИЙ,

директор, Центр «Нова Європа»

Суспільний кредит взаємної довіри, підтримки — головний доказ того, що партнерство між Україною і Британією приречене на тривалу стратегічну взаємодію. Політики можуть змінюватися, але суспільний консенсус забезпечує тяглість курсу.

Велика Британія — один із найбільш надійних і стратегічно послідовних партнерів України. Між Києвом і Лондоном підтримується постійний політичний та безпековий діалог на високому рівні. Сполучене Королівство входить до числа лідерів за обсягами військової допомоги Україні. Лондон стабільно виступає за членство України в НАТО, відіграє важливу роль у збереженні трансатлантичної комунікації — зокрема, і по лінії Київ-Вашингтон.

Угода про 100-річне партнерство стала унікальним дипломатичним сигналом, який закріплює довгостроковий характер британських намірів. В умовах агресії Росії, яка завжди робила ставку на короткостроковість західної підтримки, такий стратегічний горизонт має принципове безпекове значення.

Розрахунки ворога підриватимуть ті проєкти і ініціативи, які відповідатимуть трьом критеріям: масштабність, амбітність і довгостроковий характер. Яскравий приклад такого партнерства — виробництво дронів-перехоплювачів Ocorpus на британській території. Важливим також є зобов'язання Лондона надавати Україні військову допомогу наступні п'ять років — щороку не менше £3 млрд (це формує передбачуваність і стратегічну стабільність). Сторічне партнерство України і Британії правильно окреслює всі можливі вектори взаємодії, які доводять довгостроковий характер партнерства: все, що потрібно далі, — нарощувати, розширювати.

Велика Британія серед країн-засновниць «Коаліції охочих», яка має потенціал стати інструментом формування частини повоєнних гарантій безпеки для України. Аби підсилити довіру до цього формату, Лондон і союзники можуть продемонструвати більшу рішучість уже найближчим часом у тих питаннях, де потреби України є критичною — далекобійне озброєння, системне посилення ППО, масштабування спільного виробництва озброєння, активна дипломатична робота з тими країнами, які мають відповідні ресурси.

Довгостроковість партнерства спирається не лише на урядові рішення, а й на суспільну підтримку. Британія давно заслужила широку повагу українців. Останнє опитування «Нової Європи», зокрема, показало, що британський прем'єр став лідером суспільної довіри серед українців. Британське суспільство також стабільно виступає за всеосяжну підтримку України.

Цей суспільний кредит довіри, підтримки — головний доказ того, що партнерство між нашими країнами приречене на тривалу стратегічну взаємодію. Політики можуть змінюватися, але суспільний консенсус забезпечує тяглість курсу.

Якщо ж загалом говорити про міжлюдський вимір, то одним із найбільш переконливих доказів незворотності та стратегічного масштабу партнерства могли б стати кроки з мінімізації бар'єрів для подорожей українців до Великої Британії.

ОРИСЯ ЛУЦЕВИЧ,

заступниця директора програми «Росія і Євразія», керівниця Українського форуму, Chatham House

Поки триває російське вторгнення в Україну, головним стратегічним напрямом українсько-британської співпраці має залишатися оборона та безпека. Поразка Росії в Україні (ситуація, за якої Путін не досягає жодної зі своїх політичних і військових цілей) є найкращим способом гарантувати безпеку самої Великої Британії.

Поки триває російське вторгнення в Україну, головним стратегічним напрямом українсько-британської співпраці має залишатися оборона та безпека. Поразка Росії в Україні (ситуація, за якої Путін не досягає жодної зі своїх політичних і військових цілей) є найкращим способом гарантувати безпеку самої Великої Британії. Велика Британія завжди перебувала серед лідерів у наданні оборонних спроможностей Україні. У 2026 році Україна потребуватиме значних поставок ракет великої дальності для ураження військових цілей на території Росії, а також потужних систем протиповітряної оборони. Серед конкретних спроможностей, які може надати Велика Британія, — ракети Storm Shadow, системи ППО середньої дальності (до 25 км), засоби радіоелектронної розвідки та боротьби, інженерна підтримка і захист для броньованої техніки.

Україна та Велика Британія мають започаткувати більше спільних підприємств у сфері виробництва новітніх військових технологій. Розвиваючи державну програму виробництва безпілотників-перехоплювачів у Великій Британії (проєкт Octopus), слід сприяти створенню нових британсько-українських приватних компаній, які масштабуватимуть українську оборонну інтелектуальну власність, зміцнюючи довгострокову обороноздатність і стримування Великої Британії та забезпечуючи швидке й стабільне постачання для Збройних Сил України. Важливо залучати українських експертів з військових технологій до обміну знаннями з Dstl (Лабораторією оборонної науки і технологій Міністерства оборони Великої Британії).

Чорне море є ключовим коридором міжнародної торгівлі та має першочергове стратегічне значення. Необхідно

підтримати спроможності Військово-Морських Сил України для забезпечення свободи судноплавства та продовольчої безпеки. Україна знищила 30% російського флоту та відтіснила решту до Новоросійська. Велика Британія має й надалі посилювати підтримку українських можливостей з розмінування та берегової оборони.

Насамкінець, слід реалізувати передачу 2,5 мільярда фунтів стерлінгів, отриманих від продажу футбольного клубу «Челсі» (Романом Абрамовичем), для компенсації жертвам війни в Україні. Ці кошти можуть бути спрямовані на житлові проєкти для внутрішньо переміщених осіб, а також на підтримку психічного здоров'я ветеранів та їхніх родин.

ГАННА ГОПКО,

голова правління, Мережа захисту національних інтересів «ANTS»,
голова Комітету Верховної Ради у закордонних справах (2014–2019)

Успіх партнерства України і Великої Британії залежить від трьох факторів: рішучості брати лідерство, чіткої комунікації взаємовигідності та готовності до довготривалого геополітичного протистояння.

Наповнення Декларації про сторічне партнерство реальним стратегічним змістом має базуватися на усвідомленні нової реальності. Партнерство Україна-Велика Британія має шанс стати:

- ядром нової архітектури безпеки в Європі;
- драйвером оборонних інновацій;
- моделлю економічної та технологічної інтеграції.

Але його успіх залежить від трьох факторів:

1. Рішучості брати лідерство і підкріплювати конкретними оборонними і технологічними проєктами уже зараз.
2. Чіткої комунікації взаємовигідності.
3. Готовності до довготривалого геополітичного протистояння.

Нижче — конкретні кроки на найближчий період. Перше — деімперіалізація рф.

1. Збити тиск США та рф на Україну щодо поганої "мирної угоди", яка веде в середньостроковій перспективі до програшу усіх, зростання ризиків для державності України та пришвидшення континентальної війни в Європі.
2. Виробити з Європою план деімперіалізації рф — добивання економіки агресора як мінімум, конфіскація активів зі створенням фонду для максимізації прибутків із інвестиціями в оборонку, пекельні санкції.
3. Визнати агресію геноцидом, як це зробили вже 8 парламентів.

Другий крок — підготовка до війни в Європі, протидія вісі зла. Безпека й оборона — головний пріоритет:

- при збільшенні військової допомоги запустити програми контролю за ефективністю використання, щоб підтримка оборонних можливостей України стала суттєвим посиленням розвитку оборонної інфраструктури, спільного виробництва озброєнь і морської безпеки.
- Зважаючи на неспроможність НАТО і відсутність тестування статті 5 на європейському театрі — вибудовувати та зміцнювати Альянс України-Британії, готувати альтернативу.

Конкретні кроки зараз. Україна має збільшити спільні оборонні виробництва (БПЛА, ППО, ракети) з реальними контрактами; реформувати оборонні закупівлі під стандарти прозорості; забезпечити інфраструктуру для довгострокової присутності британських інструкторів. Рекомендації для Великої Британії: локалізація виробництва зброї в Україні; системні програми підготовки офіцерів і штабів; взаємосумісність програми. Це не про інтеграцію української армії в британські військові доктрини та стандарти НАТО, це про відповідність протоколів сучасним війнам (modern warfare).

Принципова позиція Британії в продовженні реформ в Україні — особливо критичні — *fundamentals* (верховенство права, судова реформа, антикорупційна інфраструктура, захист прав підприємців та інвесторів).

У економічній, фінансовій сферах важливо — створення кредитних ліній через UK Export Finance, страхування інвестицій, спільні інфраструктурні проєкти.

Важливим був би візит Короля до України з відвідинами одного з замків (наприклад, у Луцьку чи Золочівського) для посилення тяглості понад 1000-річної історії.

Недостатній акцент на взаємовигодах: меседжі щодо партнерства часто фокусуються на допомозі Україні, а не на двосторонніх перевагах. Потрібно пояснювати, що Україна стала донором знань, а не реципієнтом допомоги.

Термін «сторічне партнерство» часто сприймається як гіпербола, а не як гнучка рамка з щорічним переглядом, якою Угода по факту є: наприклад, цього січня, через рік після підписання Угоди Британія та Україна підписали дорожню карту оборонного партнерства.

Бракує в комунікації конкретики про успіхи в рамках реалізації Угоди. Потрібно більше говорити про історії успіху.

Лідери двох держав зустрічаються лише в столицях, а важливі візити в маленькі громади, до спільнот як в Британії, так і в Україні.

Українська громадськість бачить партнерство виключно позитивно. Більшість британців також підтримують партнерство з Україною. 70% британців хочуть перемоги України. Якими б не було політичні симпатії громадян, але у Британії чітка більшість кожної групи виборців підтримує Україну — від 64% серед тих, хто голосував за Reform UK, до 83% серед виборців Консервативної партії. 79% британців вважають, що захист України важливий для їхньої країни.

ЛЮК КУПЕР,

науковий співробітник, директор, програма PeaceRep в Україні,
Лондонська школа економіки

Сполучене Королівство могло б співпрацювати з однодумцями через Українську платформу донорів з метою створення інструментів, що мобілізують економічну потужність держав із «твердими», конвертованими валютами для формування підтримки для української фінансової системи.

Розмови про сторічне партнерство легко можуть викликати скепсис. Водночас існують кроки, які Сполучене Королівство та Україна можуть зробити разом — у координації з союзниками — щоб надати цьому зобов'язанню реального змісту, а також допомогти задовольнити нагальні потреби України в інвестиціях і фінансуванні. Критично важливим пріоритетом тут має стати створення фінансових інструментів, які підтримають мету виведення України на шлях фіскальної самодостатності та її поетапної інтеграції до єдиного європейського ринку. Сполучене Королівство могло б співпрацювати з однодумцями через Українську платформу донорів з метою створення інструментів, що мобілізують економічну потужність держав із «твердими», конвертованими валютами для формування підтримки для української фінансової системи.

Необхідність таких зусиль була фактично визнана наприкінці 2025 року. У розпал дискусії щодо використання заморожених російських активів для покриття фінансових потреб України Європейська комісія справедливо зазначила, що Україна не має спроможності поглинати подальший борг навіть у формі пільгових кредитів. Оскільки такі позики здебільшого номіновані в євро, умови їх погашення залишаються сприятливими лише доти, доки українська гривня зберігає свою вартість на міжнародних ринках. У разі її девальвації Україна могла б зіткнутися з кризою суверенного боргу. На щастя, союзники України мають власний досвід подолання фінансових криз, який можна використати для розробки інструментів, що мінімізують ці відкладені ризики. Йдеться, зокрема, про такі моделі, як валютні своп-лінії Федеральної резервної системи США та Європейський стабілізаційний механізм (ESM) Європейського Союзу, які створюють прецедент для формування необхідного Україні фінансового запобіжника. Хоча готового «шаблону» для України не існує, Сполучене Королівство могло б очолити дискусію в межах донорської групи щодо інноваційного багатостороннього рішення.

ОЛЕКСІЙ МЕЛЬНИК,

співдиректор, програми зовнішньої політики та міжнародної безпеки,
Центр Разумкова

Хотів би наголосити на двох потенційних можливостях для України. По-перше, це морська сфера, де Велика Британія історично є одним із світових лідерів. По-друге, це її роль як мосту між Європою та Сполученими Штатами. Завдяки духу угоди, Україна матиме надійного посередника та союзника у відносинах зі США.

Сторічна угода є політично-зобов'язуючим міжнародним договором і політичним маніфестом. З огляду на момент укладання угоди, а саме — у розпал повномасштабної російсько-української війни, кожна із її характеристик має виняткову цінність для України. Практичний аспект, безумовно, легше піддається якійсь та кількісній оцінці різнопланової взаємної вигоди від співробітництва. Водночас, в умовах сьогодення історичного моменту не менш важливим є й символізм віри та впевненості Об'єднаного Королівства у довгостроковій перспективі не лише існування Української держави, але й у баченні України як надійного та близького за інтересами та цінностями партнера.

Стосовно потенційних можливостей для України, слід насамперед наголосити на двох ключових аспектах. По-перше, це морська сфера, де Велика Британія історично є одним із світових лідерів і попри певні втрати «глобальної ваги», зберігає не лише науково-технологічну експертизу, але й традиції морської держави. По-друге, це її роль як мосту між Європою та Сполученими Штатами. Завдяки духу угоди, Україна матиме надійного посередника та союзника у відносинах зі США. Складно сказати, наскільки довготривалими будуть зміни зовнішньої політики США після Дональда Трампа, але у сторічній перспективі актуальність спеціального партнерства між Великою Британією та США очевидно залишатиметься.

Наповнення сторічної угоди практичним змістом, як завжди, залежить від взаємного бажання сторін. Подальші політичні, виконавчі та технічні домовленості чи доповнення, мабуть, могли б реалізуватися в рамках існуючої до цього нормативно-правової бази, але посилення на 100-річну угоду надаватиме їм важливого в міжнародній політиці символізму.

КРЕЙГ ОЛІФАНТ,

старший радник, Центр зовнішньої політики

Вкрай важливо, щоб Україна перемогла у війні, розв'язаній Росією. У цьому контексті Сполучене Королівство має активно лобювати, зокрема перед США, питання постачання ракет Tomahawk, щоб Україна могла здійснювати прицільні удари по місцях запуску ракет Російської Федерації.

Короткостроковим пріоритетом є сфера жорсткої безпеки, тому Сполучене Королівство має зробити все можливе як у двосторонньому форматі, так і в межах колективних зусиль, щоб забезпечити Україну належними системами протиповітряної оборони. Крім того, у плані практичної та життєво необхідної допомоги в найближчій перспективі слід надати більше мобільних генераторів, пунктів обігріву та гуманітарної допомоги, щоб допомогти мешканцям міст і селищ пережити суворі зимові морози.

Вкрай важливо, щоб Україна перемогла у війні, розв'язаній Росією. У цьому контексті Сполучене Королівство має активно лобювати, зокрема перед США, питання постачання ракет Tomahawk, щоб Україна могла здійснювати прицільні удари по місцях запуску ракет Російської Федерації. Оборонне співробітництво має перейти від суто донорської моделі до спільного виробництва з акцентом на інтеграцію українського бойового досвіду та експертизи у сфері дронів із британськими виробничими можливостями, а також із чітким зобов'язанням Великої Британії надавати щонайменше 3 мільярди фунтів стерлінгів щорічної військової допомоги до 2030/31 року.

У довшій перспективі, хоча це й не повністю входить до компетенції Великої Британії, але є сферою, на яку вона може суттєво впливати через контакти з Берліном, Парижем та іншими ключовими європейськими столицями, Україні має бути визначена конкретна дата прискореного вступу до ЄС. Це суттєво зміцнило б її переговорні позиції під час будь-яких мирних перемовин.

Щодо планування та реалізації відновлення, вже зараз необхідно здійснити ключові практичні кроки, розроблені із застосуванням підходів широкої участі, для створення «моделі перестраховування» безпеки та економічної стійкості України. Це найкраще забезпечить те, що навіть в умовах змінюваного геополітичного середовища партнерство між Великою Британією та Україною залишатиметься центральним елементом європейської безпеки.

Крім того, співпраця у правовій сфері та з громадянським суспільством для зміцнення судової системи України та режимів публічних закупівель залишатиметься вкрай важливою через обмін експертизою, а в середньостроковій перспективі — з орієнтацією на підвищення прозорості та антикорупційних стандартів.

ОСТАП КРИВДИК,

військовослужбовець ЗСУ

У межах моїх компетенцій я бачу потребу у декількох кроках.

По-перше, по лінії НАТО потрібно перезапустити стратегічний діалог на рівні Міністерств оборони, чітко і зрозуміло пояснивши взаємозалежність зміни політик і конкретної допомоги в рамках НАТО.

З українського боку потрібно забезпечити інституційну спроможність для співпраці, і Британія могла б підтримати аудит і подальше реформування спроможностей. Більша активність щодо освіти українських військових — але необхідний справедливий механізм відбору, а не просто «хто найближчий до тіла начальників»; дуже важливе виховання військового лідерства.

З українського боку потрібно забезпечити інституційну спроможність для співпраці, і Британія могла б підтримати аудит і подальше реформування спроможностей. Більша активність щодо освіти українських військових — але необхідний справедливий механізм відбору, а не просто «хто найближчий до тіла начальників»; дуже важливе виховання військового лідерства.

У межах співпраці щодо військових технологій потрібне вирішення питання захисту українських винаходів та збалансування українських умов для ефективного виробництва в Україні, а не просто виведення винаходів і виробництв за кордон. На глобальному рівні варто прагматично розглянути можливість захисту Британії українськими морськими оборонними спроможностями.

В цілому також гарним кроком є пом'якшення візових вимог для українців.

ПРО ЦЕНТР «НОВА ЄВРОПА»

Центр «Нова Європа» заснований 2017 року як незалежний аналітичний центр. Аналітики Центру «Нова Європа» стали впізнаваними, адже запропонували якісний аналітичний продукт із питань зовнішньої політики України та безпеки в регіоні, поєднавши його з активними та ефективними зусиллями з адвокатування.

Бачення Центру «Нова Європа» максимально наближене до бачення майбутнього Української держави більшістю громадян: Україна повинна бути інтегрованою в Євросоюз і НАТО.

Докладніше про Центр «Нова Європа»: www.neweurope.org.ua

- <http://neweurope.org.ua/>
- info@neweurope.org.ua
- <https://www.facebook.com/NECUkraine/>
- https://twitter.com/NEC_Ukraine

